

Boy

Dit is een fragmentarisch verslag van gebeurtenissen die ik mij herinner uit mijn jeugd in Heiloo, Krommenie en Den Helder.

Ons geheugen is iets bijzonders. Als je een heel eind in je herinneringen teruggaat, kom je uiteindelijk terecht in een dikke mist. Daarvoor kun je je niets meer herinneren. Vanaf een jaar of twee herinner ik mij al gebeurtenissen, maar het zijn er enkele.

De mistflarden waaien dan nog voortdurend over. De mist trekt steeds meer op, maar helder wordt het nooit. Sommige momenten blijven terugkomen in de herinnering maar andere zijn voorgoed verdwenen. Denk je. Soms zie je iets waardoor een diep verborgen herinnering toch weer terugkomt.

Het dichtst is de mist op 22 augustus 1948, als ik geboren wordt. In Heiloo, aan het eind van de Kerkelaan, nummer 70 vlakbij de spoorwegovergang. Het huisje bestaat nog steeds, maar is aan de achterkant uitgebreid.

In deze stoel, die mijn oma de *crapaud* noemde (wat een Frans woord is voor 'pad'), zit ik comfortabel de wereld in te kijken. Ik heb er echter geen herinnering aan. Ik vond het later altijd een heerlijke stoel

om in te zitten.

Ook is mij verteld dat ik als peuter bijna niets zei. Geen woordjes. Opeens begon ik te praten... in zinnen. Dat is bijzonder denk ik.

Heiloo

Ik kan met zekerheid zeggen dat ik mij al gebeurtenissen herinner van voor mijn derde jaar.

Mijn broer Ruurd is geboren in november 1950. Op die dag moest ik naar een buurvrouw.

In het voorjaar van 1951, of misschien was het al zomer, lag Ruurd in de wieg onder de schaduw van buurman Letje's bomen. Die Letje was een onaangename man. Iemand met een mager miezerig hondje. Op het tegeltje waar de jus pan altijd op stond was zo'n hazewind-achtig beestje afgebeeld. Dat heette nog jarenlang "het hondje van Letje". Ik herinner mij nog goed dat Letje zo nodig bomen moest zagen terwijl Ruurd buiten in de wieg lag. Mijn moeder zei er wat van en kreeg als antwoord "Boerenlul" naar haar hoofd geslingerd. Ik herinner mij dat woord nog heel goed. Het klonk heel erg. Veel later bedacht ik mij, dat dit woord niet klopte, niet kon kloppen.

Ik herinner mij ook nog de zandbak die mijn vader had gemaakt in de grote tuin achter het huisje. Ik speelde daarin met een oude fluitketel, die ik "fuitie, fuitie" noemde. Ik herinner mij niet dat ik dat zei, maar wel dat die fluitketel er was.

Het huisje was klein, had een gang in het midden met aan de rechterkant de kamer, die op de keuken en de bijkeuken uitkwam. In die kamer was een oude bedstee waar boeken stonden. Links van de gang was de slaapkamer van mijn ouders. Boven was een kleine zolder waar met tengel en behang een kamertje was afgeschut. Daar logeerde mijn oma wel eens. De trap naar die zolder had een heel wonderlijk luik. De onderste traptreden waren op een luik getimmerd, zodat je een deel van de trap kon opklappen. Daarachter was een trapje naar de kelder. Er stonden wat weckpotten en een Keulse pot. Het rook er zoals alle kelders ruiken: muf.

Het huisje had een laag aflopend achterstuk, waar de keuken en de bijkeuken waren.

De wc was een stenen gebouwtje, waar volgens zeggen blinde bijen in nestelden. Ik weet nog goed dat we op zekere dag een nieuwe wc in de bijkeuken kregen. Mijn vader tilde mij op, zodat ik de witte stenen stortbak kon kijken. Hij trok de wc door. "Moet je kijken", zei hij. Ik was klein en die bak was

heel groot... Ik schrok enorm en zelfs toen ik al op 'mezelf' woonde vond ik het nog steeds niet leuk om iets aan een stortbak te repareren.

Ik herinner mij ook dat we een keer een schoorsteenbrand hadden. Vroeger had je een ijzeren vuilnisbak, of eigenlijk was het een asemmer. Maar er werd niet veel in die emmer gegooid. Als de kachel brandde was dat de oplossing voor het afval. En dat konden ook oude schoenen zijn, of oud vloerzeil. Dat laatste had mijn vader in de kachel gestopt, met uiteindelijk een schoorsteenbrand tot gevolg. Die schoorsteen bulderde flink. Mijn vader loste dat op door een jute zak bovenin de schoorsteen te proppen. Ook schrok ik eens een keer omdat er stukjes gloeiende kool uit de haard vielen. Mijn vader was niet thuis en mijn moeder speelde met twee poken als het ware mikado, net zolang tot die gloeiende stukjes op de haardplaat lagen. Maar het zeil zat vol zwarte plekken. Ik trok wat later vaak op met Mientje van der Leij. Zij was even oud als ik en woonde bij het spoor. Ik weet nog goed dat wij bij het spoor door het prikkeldraad klommen en daar kreeg ik mijn eerste Wond. Op mijn wijsvinger verscheen een rood bobbeltje dat langzaam opdroogde. Daarna werd het een soort bruine wrat. Ik durfde het niet weg te halen. Mientjes moeder had een baby, Jantje. En op een dag spoelde ze zijn po om in de regenput. Dat vond ik eigenlijk vies, zo klein als ik nog was. Want het water was zo helder!

Aan de overkant van de smalle straat stond een wit huis. Toen noemden wij dat een villa. Daar woonde een meisje dat de hele buurt aan zich bond met haar verzameling flesjes. Die stonden buiten op planken opgesteld en ik weet nog heel goed dat er een blauw flesje tussenstond. Prachtig van kleur. En nog steeds vind ik die kleur voor glas heel mooi. Ik kan me niet herinneren dat ik daar vriendjes had. Er waren waarschijnlijk heel weinig jongens. Later werden de burens die meer naar het begin van de Kerklaan woonden kennissen van mijn ouders. En dat is nog heel lang zo gebleven. Die hadden een dochter, Nita, waarmee ik wel eens speelde. Haar broer Peter was nog te klein voor mij. Ja, je moet wel een beetje streng zijn in het kiezen van je vrienden. En, wat leuk was, achter hun huis stond een oude bestelwagen op blokken. Het ding zou nooit meer rijden, maar het was wel leuk om te doen alsof je in een auto reed.

Diezelfde villa heb ik heel vaak door het raam gezien. Ik zat 's morgens altijd vreselijk te treuzelen met het eten van mijn brood. Waarom weet ik ook niet, want ik ben daar al heel lang heel snel in. Misschien omdat ik niets te doen had. Het kan zijn dat het alleen op sombere, regenachtige dagen gebeurde. Ik kan me namelijk niet herinneren dat ik daar bij mooi weer zat te kieskauwen. Nou daar zat kleine Hans dan, met een bal brood in zijn mond naar buiten te kijken. Soms deed ik het lampje aan, dat opa had gemaakt. Een zwarte lantaarnpaal op een plankje, een schakelaar en een platte batterij. Opa had dat heel mooi gemaakt want hij was instrumentmaker.

Heel dichtbij ons huis was het Heilooër bos. Daar wandelden we wel eens, ook als mijn opa en oma kwamen.

Het huisje waar we woonden was vochtig en in de bedstee kast waar de boeken stonden (van die oude met dat vezelige papier) woonden ook zilvervisjes. Mijn moeder strooide dan wit poeder en veegde dat enkele dagen later weer op. Bleek dat veel later DDT geweest te zijn...

We hadden een radiootje. Een Philips Philetta. Pa had hem met een beugel vastgezet op het kleine gladde kastje; niet voor niets, waarschijnlijk. Ik kan het zelf niet herinneren, maar ik scheen toen het populaire nummer uit de cowboy film "High Noon" op mijn manier te zingen. (*Do not forsake me, oh my darlin'*).

Die radio stond vaak aan. Ik herinner mij nog de rubriek "De Groenteman" (met het liedje: "Wat zal het zijn, wat zullen we eten...") En "Moeders wil is wet". Wat ik altijd aankondigde als "Mam, moeder billevet!"

En ik herinner mij altijd zon, als de radio aanstond. Dan speelden Ruurd en ik met onze grote ijzeren vrachtauto's. Ik een rode hij een blauwe.

Van mijzelf in een kinderwagen weet ik uiteraard niets meer, maar ik kan me ook geen wandelwagentje herinneren. Zoiets deed je vroeger niet. Je had maar te lopen. Of je werd gewoon gedragen.

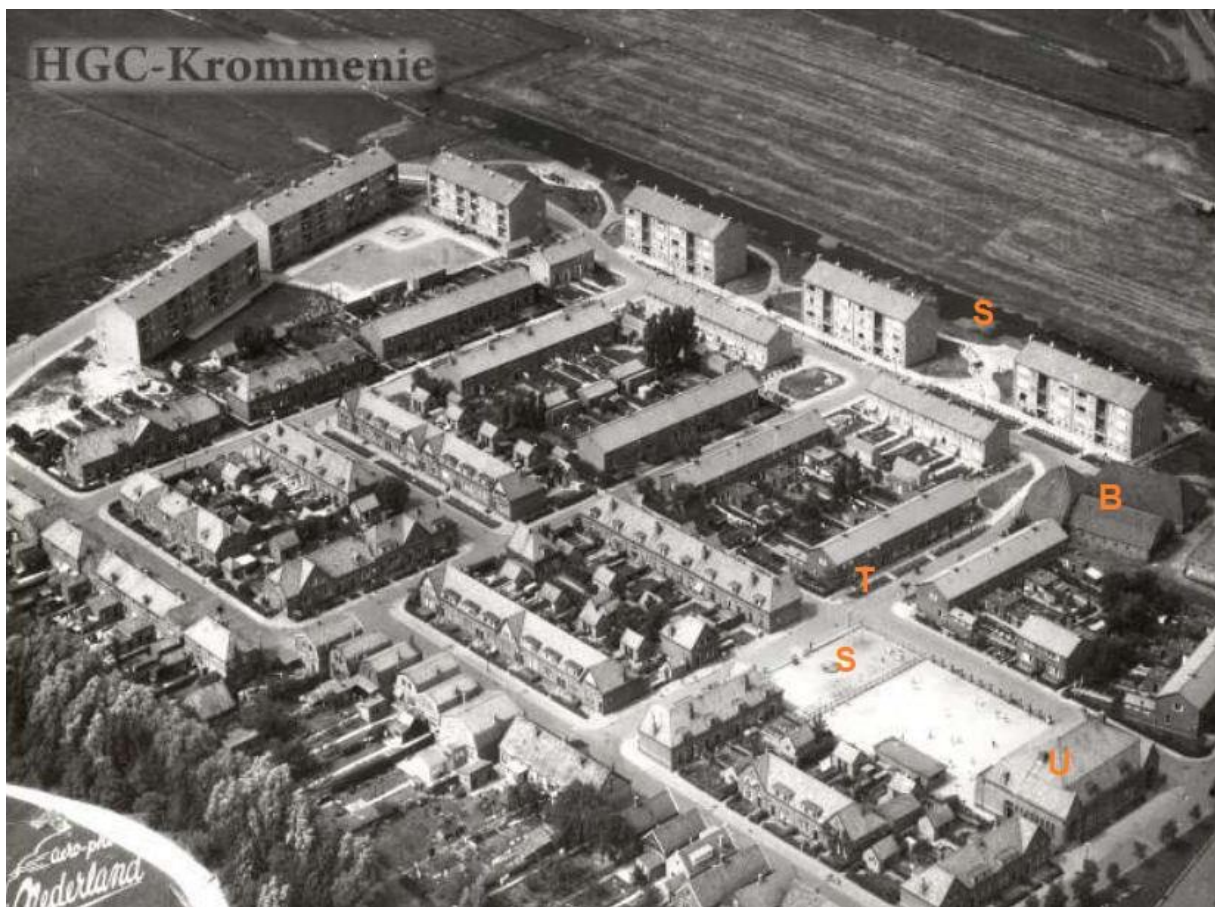
Tja, dit is het dan. Herinneringen tot en met mijn vierde jaar. Dat beslaat nog geen twee pagina's. De herinneringen gaan verder in Krommenie. Hoe kwamen we daar nu zomaar terecht? Mijn vader was van oorsprong een gelegenheidskatholiek. En mijn moeder leerde om katholiek te worden. Toen ik gedoopt moest worden kwam er een pastoor, die zijn mantel aantrok, nog nakauwend van zijn

middagmaaltijd. “Even een doopje doen”. Mijn ouders vonden dit zo’n afknapper dat ze stopten met de R.K. kerk. Mijn vader werkte toen bij het gasbedrijf van Alkmaar en was meteropnemer. Toen de directie van de afvaligheid van mijn vader hoorde, mocht hij meteen de gronddienst in. Gasleidingen opgraven. Vandaar dat hij naar een betere baan zocht en dat werd het gasbedrijf in Krommenie. Ik denk dat dit voor hem de gelukkigste betrekking is geweest. Veel collega’s werden goede kennissen. Ik herinner nog de namen Jasper van Luit en Willem Rothuizen. Willem woonde in de Noorderhoofdstraat en knapte brommers op en verkocht ze weer. Met aluminiumverf zagen de onderdelen er weer uit als nieuw.

Krommenie

Van de verhuizing naar Krommenie weet ik mij weinig te herinneren. Het was een grijze dag en we zaten in een grote auto.

We woonden zeker al op 1 februari 1953 in Krommenie, want ik herinner mij dat de radio (nog steeds die Philetta) aanstond en er was wat over “Zeeland” en iedereen sprak er bezorgd over. Toen was ik dus ongeveer viereneenhalf jaar.

Een foto van KLM Aerophoto, 1955.

We woonden in een hoekhuis, Talmastraat 7 (T). Aan het eind van de straat liep de weg over in een weiland met een boerderij (B). Ik denk dat de straat daar gewoon ophield. S is de sloot achter de Serooskerkestraat waar ik heb leren schaatsen en de andere S is de speeltuin, schuin tegenover ons huis. U is de ULO met daarachter het schoolplein. Op de uitvergroting hiernaast is ons huis nog beter te zien. Het fietsenschuurtje dat mijn vader bouwde staat al achter de keuken/bijkeuken. Op de hoek van de straat staat een lantaarn en op een Kerstavond zong een groep mensen kerstliederen, bij het licht van de lantaarn en wat sneeuwvlokken. Mijn Dickens herinnering...

Vanuit ons huis kon je over de Vlusch tot Krommeniedijk uitkijken.

We hebben daar gewoond tot januari 1958, dus tot mijn negende jaar en vier maanden. Dit was de tijd

van de wederopbouw in Nederland en de bouw van huizen werd explosief aangepakt. Al vrij snel was het in onze straat een drukte van belang met grote zandwagens die naar het weiland reden. Er werden flats gebouwd met tussen onze straat en die flats rijtjeshuizen. Die zandwagens reden de wegen weer kapot zodat er vaak gegraven moest worden.

Vriendjes

In de Talmastraat in Krommenie woonden veel kinderen van ongeveer mijn leeftijd. We speelden altijd buiten. Auto's waren zeldzaam en eigenlijk waren de straten altijd leeg. We konden zonder gevaar over de straat heen en weer rennen. Populair was "krijgertje" waarbij je "vrij" was als je in een lantaarnpaal klom. Die hadden tussen het onder- en bovenstuk een rand waarop je kon staan en als je wat langer was, kon je de twee uitsteeksels onder de lamp beetpakken. Dan stond je wel heel stevig. Ik meen dat die uitsteeksels een overblijfsel waren uit de tijd dat de lantaarnopsteker zijn laddertje tegen de paal moest zetten omdat de gaslantaarns vroeger nog geen schakelklokje hadden.

Ik herinner me dat er een ouder meisje was dat vaak wat organiseerde, Connie Borstlap geloof ik. Zij maakte altijd met een vloeistofduplicator diploma's en dat soort zaken. Haar vader was drukker of iets dergelijks. Vlak achter ons, over de steeg, woonde het gezin Kerssens, met acht kinderen. Met een aantal van hen speelde ik vaak.

Er was een jongen in hun straat die beslist vervelend was. De pester van de buurt. Hij moet een jaar of 14 geweest zijn en voor ons leek hij bijna een volwassene. Wat betreft Ruurd en mij heeft hij het pesten in een keer afgeleerd. Mijn vader lag met ischias in de voorkamer. Hij had al eens gezegd dat we die jongen eens op zijn duvel moesten geven. Om hem uit te lokken maakten wij op de stoep voor de voorkamer een stapel blikken om aan "blikwerpen" te gaan doen. En ja hoor, daar kwam de Klier. Met een schop lagen alle blikken om. Wij tweeën begonnen hem te schoppen en de pestkop rende weg. Wij er al schoppend achteraan. We voelden ons gesterkt door het toezicht van Pa, maar natuurlijk had die nooit zijn bed uit kunnen komen...

In elk geval hebben we nooit meer last van dat joch gehad. Kijk dat zijn nu gebeurtenissen waar je blijvend wat aan hebt. Ook alle volgende klieren heb ik zo onschadelijk gemaakt.

De nieuwbouw die net begonnen was trok ons ook ontzettend aan. Bij de bouw was van alles te vinden en te zien. Overal waren gaten met betonnen palen die in een laagje geelachtig water stonden. Ruurd is er eens met zijn driewielertje ingereden. Pa was toen erg boos, maar ja, je wilt toch de buurt verkennen en een nat pak hoort daarbij.

Ik weet nog goed dat er nieuwbouw kwam in de Weverstraat. Daar lagen mooie stukken balk. Ik heb er nog eens een boot van gebouwd. Heel leerzaam, want met een houtbeitel heb ik er een kuiltje in gemaakt. "Altijd van je af werken" zei Pa. Natuurlijk had het bootje ook een zeil dat mijn moeder genaaid had. Bij diezelfde nieuwbouw deden mijn vriendjes en ik eens een wedstrijdje "ver" plassen. Wat we niet wisten was, dat er schrikdraad achter het onkruid liep...

Krommenie ligt in een veenachtig gebied. Bij het voetbalveld liep een sloot en er was een stuk veen losgeraakt. Het zat nog enkel met plantenwortels vast. Dat was onze veerpont. Met een stok konden we naar de overkant komen. We stonden dan op het land van een boer waar je eigenlijk niet mocht komen. Dat was meteen de uitdaging.

Ik weet niet meer wanneer, maar toen ik mijn nieuwe voortanden kreeg had ik een autoped. Een groene. Mijn vader had hem tweedehands gekocht en ik reed er de hele dag op. Hij had een wat ouderwets stuur. Ruurd kreeg een blauwe met een "race" stuur. Paultje Herp, die op het Blok woonde had er ook een. Samen reden we dan naar het snoepwinkeltje aan het Vlietsend om veterdrop te halen of snoep met iets erbij, zoals een "neusfluit". Meestal was dat op zondag, als we thuis visite kregen en mijn ouders ons even kwijt wilden.

Op woensdagmiddag stepte ik vaak achter mijn moeder aan naar de markt in Wormerveer. Ruurd achterop haar fiets. Dat was toch een heel eind. Ik stepte zo vaak dat mijn vader ons op klompen liet lopen. Maar al snel bleek dat mijn rechterklomp steeds snel scheurde. Dan deed mijn vader er van dat ijzerband met gaatjes erin om de klomp. Spijkertjes erin, en het zat weer een tijdje.

Wij jongens waren gek van brommers. Bij ons in de straat was er iemand met een NSU. Ik vond het altijd zo'n mooi glimmend motorblokje. In de zijstraat, Groen van Prinsterenstraat, was iemand die zelfs een Puch had. Dat was helemaal het einde. Tja en wat moet je dan met je autoped?

Wij maakten van oude lappen en ijzerdraad een scherm tussen stuur en onderkant, zodat we een soort bescherming kregen net als de motorfietsen. Een blikje dat met ijzerdraad op het achterste

spatbord was bevestigd werd voorzien van een dekseltje met gaatjes voor en achter en daarin een smeulend stukje katoen. Dat rookte tijdens het rijden!

Vaak gingen wij met de steps naar Krommeniedijk. Daar was een grote stinkende vuilnisberg, maar het meest indrukwekkend was het gaskastje vooraan de weg. Daar werden honden en katten van het leven beroofd. Vaak reden wij dan nog even door naar de Nauernasche vaart, waar altijd gasbelletjes naar boven kwamen. En terug naar de Noordersluis, wat altijd bijzonder was om te zien.

Niet zo heel lang daarna kwam mijn vader met een echte fiets, zwart en tweedehands. Misschien voor mijn zevende of achtste verjaardag. Het was een klein model herenfiets, "driekwart" zei mijn vader. De fiets had gelukkig geen blokken op de trappers, maar ik kon niet bij de grond komen. Opstappen deed ik bij een lantaarnpaal. En afstappen ook. Nu was mijn actieradius toegenomen. Fietsen deed ik vaak alleen, want de meeste vriendjes hadden nog geen fiets. Op een van mijn rondjes werd ik achterna gezeten door een Keeshondje. Ik trapte steeds sneller en eindigde in een heg. Dat was bij "het Blok", een doorgaande straat vlakbij. Ik snap nu dat die fiets te maken had met een groter plan, want we gingen in de zomervakantie naar Putten. Dat was heel ver. Op het station haalden we een grote hutkoffer op, die mijn vader al vooruit naar het station had laten sturen. Het was zwaar fietsen op die zandpaden. Het was een ouderwetse vakantie in een stukje van een boerderij, met achter een waterpomp en daarachter een akker waar nog met de zeis het graan werd gemaaid en in schoven gezet. Ik had al snel contact met een paar kinderen waarvan de ouders een kippenboerderij hadden. Ik heb daar ook wel eens meegeholpen.

School en leren

Toen ik een jaar of vijf was moest ik naar de kleuterschool. Godzijdank kreeg ik in die periode al mijn kinderziektes, kinkhoest, amandelen, en ik weet niet wat nog meer. Als ik er wel was dan verveelde ik me behoorlijk. Ik weet nog dat ik werk moest inhalen. Terwijl alle kinderen buiten speelden moest ik ringen plakken met glibberlijm en zo'n rubberen kwastje. Die ringen moesten uiteindelijk een (verjaardags?) ketting vormen. Ik weet nog heel goed dat ik stevig baalde van dit eenvoudige werk. Ik had iets van: "Waar ben ik in godsnaam mee bezig?"

Toen ik -net zes geworden- naar de grote school moest waren helaas al die kinderziekten voorbij en begon het harde leven. De eerste klas was relatief dichtbij, aan de Noorderhoofdstraat. Vijf minuten lopen. Het was al september en ik weet nog heel goed dat ik de morgen dat ik voor het eerst naar die school moest een gevoel had alsof mijn laatste uurtje geslagen had. Het was september. Elk schooljaar begon toen nog in september. De vakantiespreiding was nog niet uitgevonden, want wie ging er op vakantie?

Ik herinner mij nog dat ik met potlood de letters van Aap Noot Mies moest overtrekken. Ik meen dat we ook al met een inktpen moesten schrijven. Op een of andere manier vond de juf het beter dat ik met een ballpoint ging schrijven. Geen idee meer waarom. In elk geval vond ik het niet echt leuk op school. De dokter concludeerde dat ik wat frisse lucht nodig had en na een aantal weken mocht ik een tijdje naar

de vakantiekolonie "Kerdijk" in Egmond. Nou, frisse lucht was daar genoeg en we kregen veel te eten. Op de foto uit oktober 1954 zit ik midden vooraan en wijs naar iets. Eigenlijk vond ik het daar een leuke tijd. De gordijnen van de slaapzaal waren altijd open en de zaal keek uit op de vuurtoren van Egmond. Stralen links en rechts, donker, stralen links en rechts, enz.

In de herfstvakantie kwam ik terug. Gezond en wel! Mijn hoofd was rood en rond en mijn broek kon niet meer dicht. Misschien wel door de vanillepudding in Kerdijk. Ik mocht altijd het vel hebben, met flink veel pudding eraan. En dan de levertraan... Elke dag een lepel uit een heel grote fles. Na die herfstvakantie kan ik me niets meer herinneren van die eerste klas. Ik kan me ook niet herinneren dat ik heb leren lezen en schrijven. Voor mijn gevoel kon ik dat altijd al. Misschien was dat ook wel zo, want mijn oma van moeders kant was altijd met ons bezig, ook al ver voor de lagere school.

Na dat jaar ging ik naar school A aan de Zuiderhoofdstraat. Een wit gebouw met hoge ramen. Als ik aan die klassen terugdenk zie ik de blauwe lucht door ramen die zo hoog waren dat je niet kon zien wat er op straat gebeurde. Daar was natuurlijk ooit goed over nagedacht. De tweede klas was aan de oostkant van het gebouw. Ik kan mij alleen nog een pinnige juf herinneren, maar voor de rest is ook dat schooljaar compleet verdwenen. Aan de buitenmuur van die klas zat een stang aan op de hoek van de muur. We hadden een spelletje bedacht. Een van ons hield de stang vast en alle jongens daarachter probeerden de voorste weg te duwen. En dan lukte meestal wel. Dan mocht nummer twee het proberen. Het schoolplein was voor een deel betegeld, maar daarachter was een groot stuk grond dat bedekt was met gruis en as uit de voormalige gasfabriek, die achter dat stuk stond. In de zomer was dat het kermisterrein. Als het geregend had lagen er veel plassen. Met je schoen kon je dan vanaf het droge stuk de grond opschuiven, zodat je een dijkje kreeg. De kunst was om je "polder" zo groot mogelijk te maken. Als de grond wat droger was deden we "landjepik". De meeste jongens hadden een zakmes, zoals dat hoorde. Een van ons trok een rechthoek in de grond, zo'n 80 bij 100 centimeter. Dan wierp je daarin je mes en moest je een lijn trekken in de richting van de gleuf die het mes gemaakt had. Een ander deed hetzelfde. Als hij jouw lijn kruiste mocht hij een stuk van die lijn wegvegen met zijn schoen omdat het gebied groter was geworden.

Naast de school, aan de zuidkant, was een kaaspakhuis dat vooral 's zomers nogal erg te ruiken was. Maar het was niet zo erg als de tonnetjes van de toiletten. Regelmatig werden die gelegeerd in wat ze Amsterdam de 'Boldooskar' noemden. De huizen aan het Weiver hadden kennelijk nog geen gewone wc's. Ik zou me dit niet herinnerd hebben als er niet iets gekks was gebeurd. Een van mijn klasgenootjes was tijdens het speekwartier kennelijk een beetje lastig geweest omdat de mensen van de Boldooskar kwaad op hem werden. Dus toen de houten tonnetjes leeg waren pakte een van hen de jongen in zijn nekvel en hield zijn hoofd in een leeg tonnetje. Hij schreeuwde als een mager varken.

Van de derde klas heb ik relatief veel onthouden. Dan kwam misschien omdat we een aardige juf hadden. Deze klas was precies aan de andere kant van het gebouw; de niet-zonnige kant. Links en rechts van de deur hing een schoolbord. De vloer was van hout en de klas stond vol dubbele banken. Er was een meester uit de vijfde klas die wel eens een leerzame film vertoonde. Met een projector zonder geluid. De films waren van de NOF, de Nederlandse Onderwijs Film. Ik herinner mij nog heel goed de film die het maken van suiker liet zien. Diezelfde meester moest onze klas eens overnemen omdat onze juf ziek was. Hij legde de staartdeling uit en na twee voorbeelden snapte ik het al. Kom daar tegenwoordig nog eens om...

Ik herinner mij de lucht van sommige meisjes achter in de klas. Een "bisquitjeslucht", maar eigenlijk kwam dat doordat ze in hun broek plasten. Met sinterklaas werd er eens door pieten gestrooid en al rapend op die houten vloer kreeg ik een pepernoot in mijn oog. Dat was nog zo'n keihard brok taai. Op diezelfde vloer zag ik ooit eens een wijnbal stuiten. Er was een kind jarig geweest en had per ongeluk de bal in zijn keel gekregen. Juf was heel kordaat en pakte het kereltje beet, hield hem ondersteboven en gaf het een klap op zijn rug. Weer een leven gered. Onze schoolborden waren vierkant en op de achterkant stonden ruitjes. De borden hingen aan een touw dat uit het plafond kwam. Op zolder hingen gewichten. Om het bord te kunnen draaien moest juf het touw losmaken, bord omkeren en dan weer vastknopen. Op een keer schoot het touw uit haar handen en op de zolder was een luide klap te horen. Bij die juf zijn Paultje Herp en ik nog eens langs geweest op een woensdagmiddag. Ik moet er nog altijd aan denken als ik langs de provinciale weg bij Krommenie rijd. Zij woonde in een van die huizen met een hoog puntig dak, tegenover het station. De leesboekjes vond ik wel leuk. Het is waarschijnlijk uit de serie "Mijn eigen leesboekjes" geweest met Toos en Wim. Het leuke was, dat de verhalen volgens de kalender speelden. Als het herfstweer

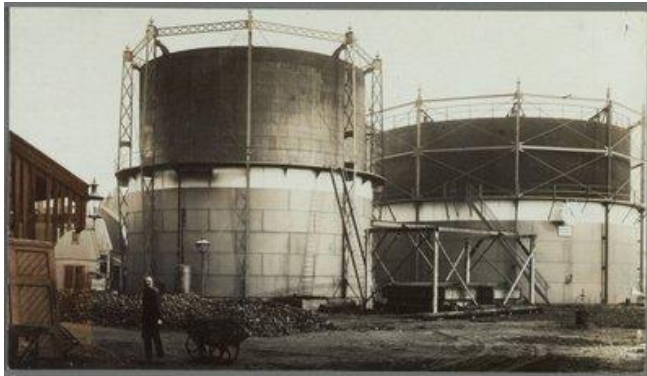
was dan gingen de verhalen ook over de herfst. Waarschijnlijk heb ik mijn bootje van het stuk balk ook gemaakt naar aanleiding van een verhaaltje.

De grotere broer van Paultje Herp werkte in de drukkerij van Knijnenburg. Uit school liepen wij daar wel eens naar binnen. En dan kregen we stukjes gekleurd papier. Ik vond die drukkerij altijd heel bijzonder.

Naar school A was nog een heel eind lopen. In die winter, het zal 1956 zijn geweest, leerde ik schaatsen. Zeven jaar was ik dus. Voor mijn gevoel kwam er geen einde aan die winter. Vanuit school werd er nog eens een schaatswedstrijd georganiseerd. Ik denk dat het op een binnenwatertje bij de Noordersluis is geweest. In elk geval moet ik die winter goed mijn best hebben gedaan, want ik won een spel "zwartepieten".

Die winter maakte het mogelijk om via het ijs bij het Agathepark een stuk af te steken.

Toen eindelijk de dooi intrad bleven wij dat gewoon doen. Er zaten al open plekken in het ijs en op zeker moment gebeurde wat eigenlijk al lang had moeten gebeuren: ik zakte door het ijs. Vlakbij de brug naar het Blok. De bagger op de bodem van de sloot was nog hard en ik spreidde wel mijn armen uit, maar ik kon gewoon blijven staan. Ik stonk vreselijk en moest meteen in de teil met warm water. Zonder luchtje en met warm eten kon ik 's middags weer naar school.

Diezelfde winter had mijn vader dienst bij de gashouder. Het bovenstuk dreef op een ring met water. Dat moest verwarmd worden en mijn vader moest controleren of dat ook inderdaad gebeurde.

Ook aan dat schooljaar kwam een eind en toen in september naar de vierde klas ging, moesten we meteen naar een nieuwe school verhuizen, aan de Populierenlaan. Naar mijn weten heette die school de Blankendaalschool. Mooi gebouw, echte tafeltjes en stoelen, maar geen sfeer. De juf maakte geen indruk en ik vond het daar niet

leuk.

In januari 1958 verhuisden wij naar Den Helder. Daar kwam ik op de Thorbeckeschool terecht bij Herman Verwoerd. Die mocht ik meteen graag maar met school modderde het nog een beetje aan. Ik bleef dat jaar zitten en daarna ging het als een komeet vooruit. In de vijfde klas was ik de beste van de klas. Ik vond het bij Herman Verwoerd zo leuk, dat ik later hetzelfde vak heb gekozen. Maar nu loop ik vooruit...

Leren deed ik ook zeker thuis. Voor mijn verjaardag en sinterklaas had ik een beltransformator gekregen en lampjes, fittingen, schakelaars, enz. Mijn vader had een stuk zachtboard van een rand voorzien en met punaises kon ik allerlei lichtjes monteren en laten branden, en weer uitdoen. Erg leuk was een fietsdynamo die ik op die transformator kon laten draaien.

Ik weet nog wel dat ik soms op een regenachtige donkere woensdagmiddag bezig was in de voorkamer en dat de buurtkinderen buiten voor het raam stonden te kijken. Toen was ik al gek op techniek.

Mijn vader werkte bij "het gas" en nam eens een kapotte gasgeiser mee. Ik haalde dat ding dan met het gereedschap van mijn vader uit elkaar en kreeg hem ook weer prima in elkaar. Ik zal toen een jaar of zeven, acht, zijn geweest. Van mijn oom Piet kreeg ik wel eens een oude radiobuis. Hij was elektricien en repareerde radio's zonder te weten hoe die werkten. Ik priegelde dan net zolang met de transformator en draadjes tot het gloeidraadje in de buis begon op te lichten. Radio was toch al zo'n wonder voor mij en ik vond dat ik al een hele stap had gemaakt. Trouwens, op woensdag was er vaak een kinderhoorspel op de radio, zoals Eelke. En ook Paulus de Boskabouter, of koning KiesKasKoelewan. Ik keek dan vol belangstelling achterin de radio en vroeg me steeds af hoe dat toch werkte. Toen ik 13 jaar was begon ik erover te lezen. Uiteindelijk kon ik op mijn 15^e of 16^e televisies repareren.

Van Pa leerde ik veel. Hij was trouwens erg handig. Ik leerde o.a. timmeren en als je dan de spijker vlak voor het inslaan met de kop dwars in het hout tikte, ging het hout daarna door de spijker niet

scheuren. En ook hoe je dingen die vastzaten, weer los kon krijgen en hoe je een band moest plakken.

Ik leerde al vroeg brommer rijden. Pa had af en toe een Solex vanwege zijn weekenddienst. Om dezelfde reden hadden wij ook telefoon, van de baas. Ik reed wel eens een rondje mee met mijn benen in de fietstas.

Op een keer moest hij oom Jaap van het station ophalen en terwijl zij op zondagmorgen van het station terugliepen reed ik af en toe een stukje met de Solex. Prachtig!

Ik moest op de trappers staan, want ik was nog te klein voor het zadel.

Bij de Eikenlaan sloeg een agent de hoek om naar de Wilgenkade. Hij zag mij niet. Bij het Blok was de kerk inmiddels uitgegaan en de straat was vol met kerkgangers. Ik laveerde al brommend tussen de mensen door. Niemand keek verbaasd, wat mij nu verbaast.

Ik ben ook een paar keer mee geweest naar de gasfabriek. Het gas werd al ergens anders gemaakt, maar de gashouder moest gecheckt worden op ijs. Zo'n ding moet in- en uitschuiven met de gasinhoud. Dat gebeurt doordat het bovenste deel op het onderste drijft. Als daar ijs tussen zou komen was het foute boel. Met een soort op kolen gestookte centrale verwarming werd het water in de rand van de gashouder verwarmd. Ik liep dan mee met Pa tot bovenop de gashouder. Zo klein als ik was, voelde ik de beplating onder mijn voeten inzakken. Geen prettig gevoel. Zeker niet nadat ik niet veel later een tekening zag van het inwendige van zo'n ding. Hoogtevrees had ik kennelijk niet.

De radio en televisie

Na de kleine Philetta, waarop ik nog de ramp in Zeeland had gehoord kwam mijn oma op een goede dag aangelopen met een grote radio op haar rug. Dat moet op een donderdag zijn geweest, want oma kwam altijd op donderdag. Dat was ook de enige dag dat ik koffie mocht drinken. Koffie verkeerd met een vel.

De radio (voor de liefhebbers: een Philips 735A) had ze met touwen vastgemaakt. Die radio was groter en er kon een pickup op aangesloten worden. Al snel had Pa een pickup gekocht. Een gebruikte, dat spreekt vanzelf. In het begin haalde hij nog 78 toeren platen uit een winkel in Wormerveer, Edith Piaf, dat weet ik nog. Al snel kwamen de 45 toeren vinylplaatjes. Pat Boone met Loveletters in the Sky, en Dorus met zijn opera parodie. Ik vond het plaatjes draaien geweldig. Meestal deed ik dat als er visite was.

Zoals gezegd was de radio een wonder. Maar toen had ik de televisie nog niet gezien. De eerste die ik zag was in een radiozaak aan de Zuiderhoofdstraat. De winkelier was een hobbyist en had de bodemplaat uit de televisie gehaald en er een spiegel onder geplaatst. Je kon zien wat er allemaal in zat en dat was veel.

Al heel snel kregen de burens recht achter ons televisie. Vader Kerssens was niet onbemiddeld als directeur van een papierfabriek. Ze hadden geen auto, maar wel een televisie. Op woensdag en zaterdag mocht de buurt komen kijken. Het kleed werd opgerold en de tafel naar de muur geplaatst. We keken vol belangstelling naar Dappere Dodo, Coco en de vliegende knorrepot, een Chinese meneer die verhalen vertelde over een hertje Kantjil, enz.

October 1957 knipte ik het artikel over de Russische Spoetnik uit de krant. Wij hadden toen het Parool en in de bijlage stond vaak iets over de ruimtevaart. Als klap op de vuurpijl begon aan het eind van dat jaar ook nog een (voor kleine jongens) spannende serie "Morgen gebeurt het". En toen gingen wij in januari 1958 verhuizen...

Een van de eerste dingen die Ruurd en ik deden was eens achter de Helderse gasfabriek kijken, in de visbuurt. Er was een familie die net als de buurtjes Kerssens het kleed oprolde en de tafel aan de kant schoof. Alleen moest je daar vijf cent betalen en het was niet zo leuk. Om het vervolg van "Morgen gebeurt het" te kunnen zien gingen wij verder op pad. Er was een huisje met een heel hoge antenne. Wij belden aan en vertelden de reden van ons bezoek. We mochten binnenkomen en kijken. De familie Bijl, want bij hen was het, vond het leuk dat er een paar kinderen kwamen om te kijken. Zij waren al op leeftijd en vonden het gezellig en wij ook. Ik weet niet meer hoe die serie afgelopen is, maar we hebben nog heel lang gekeken. Eigenlijk tot we in december 1962 zelf televisie hadden. Daarna is het contact gebleven en het echtpaar Bijl kwam wel eens bij ons thuis op bezoek.

De Grote Wereld

Er was van alles aan de hand in de wereld en dat sijpelde door via de radio en de krant. Ik beschouwde het gewoon als een spannend verhaal. De jaren '50 waren de jaren van de kernproeven. Aangezien ik veel buiten speelde heb ik ongetwijfeld wel eens met radioactieve fall-out te maken

gehad. Ik herinner mij ook nog een foldertje dat liet zien hoe je moest schuilen bij een kernaanval. Gewoon een deur tegen een muur zetten en eronder gaan zitten... Kijk, daar had je nog eens wat aan. We waren wat straling betreft toch al gehard, want als ik mij herinner met wat voor apparatuur wij jaarlijks -in schoolverband- bij de GGD op de röntgenfoto werden gezet, kan het haast niet anders of wij liepen stralend naar school terug.

Wat meer indruk maakte waren de foto's in de Revue over de Russische inval in Hongarije. Dat was in feite mijn eerste kennismaking met oorlog. Grauwe foto's van Russische tanks in de straten van Boedapest. Ik was toen 8 jaar oud en las dit al, terwijl "Pinkeltje" meer voor de hand had gelegen. Dat was de goeie oude tijd; de tijdschriften gingen nog ergens over. Ik herinner me ook nog een artikel met mooie gravures over de Franse Revolutie-boef Robespierre die uiteindelijk zelf een kopje kleiner werd gemaakt. Dat vond ik toen eigenlijk al mooi, dat iemand een koekje van eigen deeg kreeg. Op de radio hoorde je veel over een rebellengroep met de mooie naam "Mau Mau". Uiteindelijk schijnt dat tot de Keniaanse onafhankelijkheid geleid te hebben. Maar eerlijk gezegd ging het meeste langs mij heen. Ik viste altijd de technische zaken uit de krant. Er stond in die tijd vrij veel over luchtvaart en ruimtevaart in de krant. Eigenlijk was het een mooie tijd voor een kind dat in techniek geïnteresseerd was. Ik herinner mij ook de stukjes uit een "Zo werkt het" serie in het West-Fries Dagblad, de krant van mijn oma. In 6 plaatjes werd dan duidelijk gemaakt hoe een Stirling motor werkte, of een brandstofcel. Ik heb nog steeds enkele exemplaren in een plakboek.

Vakanties

Vakanties hadden we weinig. Het was nog de tijd dat je op zaterdagmorgen naar school moest en Pa werkte dan ook nog gewoon. Een vrije zondag was al heel wat. En een paar weken vakantie was helemaal bijzonder. Maar op vakantie te gaan kostte veel geld en dat was er niet.

In de schoolvakanties ging ik altijd naar mijn oma in Hoorn. Eigenlijk heb je minstens twee oma's maar ik bedoel oma Smiers. Bij oma Walrecht kwam ik ook geregeld, maar daar was het toch anders. Ik kon geen kwaad doen, maar Ruurd werd meestal op een boodschap gestuurd en als hij terug was, was oma Walrecht iets vergeten en kon mijn arme broertje weer op pad.

En het gekke is, ik zei er niets van.

Wat ik daar heel leuk vond was dat mijn oom Piet (de op een na jongste broer van mijn vader) nog thuis woonde. En die had heel leuke dingen, zoals bijvoorbeeld een Norton motor en af en toe had hij een radio waar wat mee was. Bijvoorbeeld een die in vlammen opging toen hij werd aangezet. En dan die warme zomerdag dat zijn complete verzameling 78 toeren platen die op de zolder van de werkplaats achter het huis stond krom was geworden door de warmte. Een voor een wierp hij boos de platen vanuit het dakraam op de binnenplaats.

Ik mocht ook wel eens op een andere motorfiets zitten, met draaiende motor, maar wel op een steun. Het leek net echt.

Oma Walrecht had ook televisie, via oom Piet. Daar keek ik dus ook vaak, samen met mijn neefjes en nichtjes van oom Dirk, de broer van mijn vader die meteen na hem kwam. Het grote luik voor het raam op van de binnenplaats ging dan dicht. Kon je het beter zien. Waarschijnlijk was dat luik nog uit de oorlog, om te kunnen verduisteren.

In de zomer van 1962 heb ik daar nog de historische uitzending van Telstar gezien. Live televisie rechtstreeks uit de Amerika, 20 minuten lang en historisch.

Maar toch was het bij oma Smiers leuker en rustiger. In het begin leefde opa nog. Hij was

instrumentmaker en maakte de prachtigste dingen. Hij was ook fotograaf en liet me wel eens in de donkere kamer kijken. Die lucht van films en ether zou ik nooit vergeten. In 1966 kreeg ik de fotospullen en maakte een donkere kamer van een groot uitgevallen kast. Maar dat was al in Den Helder.

Kennelijk kwam ik toen nog niet vaak bij oma Smiers, want ik kan mij van die periode wat minder herinneren.

Op zaterdag 20 of zondag 21 augustus 1955 kwamen oma en opa voor mijn verjaardag (op 22 augustus) naar Krommenie. Ik was net zeven geworden. Ma riep me, terwijl ik op de schommel van de speeltuin zat. Ik sprong eraf en werd geraakt door een schoen van

een ander. Gat in mijn hoofd. Dokter, krammen, enz.

Op 28 augustus, het was nog vakantie, overleed opa plotseling na een rit naar zijn broer, oom Piet (van tante Annie), in Alkmaar. Pa en Ma moesten van alles regelen en wij waren dus ook in die verdrietige periode in Hoorn. Opa lag opgebaard in de voorkamer en gelukkig gingen de schuifdeuren vaak dicht, want er begon toch wel een wee luchtje te hangen.

Wij zijn niet naar het kerkhof geweest, maar werden ondergebracht bij de burens, familie De Bruin. Wij speelden daar ook vaak en meneer de Bruin had een geluidsinstallatie met pickup. Het was een grote kast met eveneens een groot geluid.

Nadat opa was overleden, kwam ik elke vakantie bij oma. Buiten spelen met vakantie vriendjes, fietsen op mijn pas gekregen fiets, spelen met de neefjes en nichtjes bij oom Dirk, spelen bij de spoorbaan, enz.

Als het weer wat minder was dan maakte ik tekeningen. En 's avonds mocht ik vaak wat langer opblijven als er een spannend hoorspel was op de radio.

Heel vaak was ik alleen in Hoorn maar voor een paar weken kwamen dan ook mijn ouders, of in elk geval mijn moeder. Pa kwam in het weekend en soms ook door de week. Ruurd was er ook vaak, maar ik heb zo het idee dat ik dan nog langer bleef, want ik herinner me dat ik toch wel vaak alleen in Hoorn was.

Aangezien de vakantiespreiding nog steeds niet bestond, was ik altijd in de zomervakantie jarig. De ooms en tantes van vaders kant kwamen dan altijd langs en de kamer stond altijd blauw van de rook. Oma was op 20 augustus jarig en dan kwam haar zus vaak. Dat was tante An en ook oom Jaap kwam heel vaak mee. Zij kwamen ook heel vaak met oud en nieuw. De gesprekken gingen dan ergens over in plaats van over de koetjes en de kalfjes en dat was vaak leerzaam.

Ik keek altijd uit naar oud jaar. Ik moest in het begin nog wel om middernacht in mijn bed liggen, maar ik vond de conferences van Wim Kan prachtig en op zeker moment was er ook een half wijntje, of boerenjongens. Jonge jonge, wat lekker.

Ik herinner mij trouwens ook nog goed dat op een dag oom Jaap langs kwam in zijn militaire uniform. Hij zat in militaire dienst.

Oma heeft mij zeker twee keer naar het oude Schiphol meegenomen, wat een onvergetelijke indruk heeft gemaakt. Uiteindelijk heeft dit geleid tot vrijwilligerswerk bij Aviodrome! Ik herinner mij ook nog dat je boven Krommenie soms een vliegtuig je zag dat met rook reclameteksten in de lucht schreef. Meestal waren die heel kort. Het zal wel "7Up" geweest zijn.

Wat later, als Ruurd er was gingen we vanuit Hoorn op de fiets wel eens richting Volendam, langs de dijk. Ik had toen al een grotere fiets en ik denk dat Ruurd mijn kleine fiets toen kreeg.

Tja, en wat herinner ik mij zo al. De tuin natuurlijk. Met appel- en perenbomen. Het ruisen van de wind in de bomen. In augustus gaf dat altijd een apart geluid. Misschien omdat de bladeren al wat begonnen verdrogen. Oma die bessenjam maakte en de bessen met een speciale molen uitperste. Ik doe het nu ook zo. De jam werd in weckflessen gegoten en daarna werden alle potten in de weckketel gekookt. Later bracht "de bode" kisten met potten naar Krommenie.

Ik herinner mij ook de muggen die er in Hoorn 's zomers in overvloed waren. Het onweerde er ook vaker dan in Krommenie.

Het keukentje was klein, met een grote kap boven het gasstel. Er was een iets verdiepte kelder met een stenen vloer, maar die was wel altijd lekker koel.

De boekenkast van opa was een Grote Schat! Wat een interessante boeken stonden daar allemaal. Wat betreft kennis was ik net een droge spons, want ik zoog zijn boeken over fotografie, motorfietsen en luchtvaart met volle teugen op. Hij had ook een Duits boek over het houden van bijen. Ik begreep wel een beetje waarover het ging. Die interesse voor van alles en nog wat heb ik wel van opa. Wat later vond ik het bekende radioboek van J. Korver. In de jaren '20 heeft opa ook een radio gebouwd.

Na de kerstvakantie van -ik meen- 1957 reden wij zoals gewoonlijk weer van Hoorn naar station Zaandam en van daar met de elektrische "blokkendoos" naar Krommenie. Deze keer niet met zo'n mooie dieselelektrische trein, maar een echte stoomlocomotief. Ik heb dat nooit vergeten. De gasverlichting in de treinstellen en de knop aan de zijkant van de zitbank waarmee de stoomverwarming was te regelen.

We zijn een paar keer met de fiets op vakantie geweest in Schoorl. Daar waren tijdelijke huisjes met houten wanden en een zeildoek dak. Leuk gehoor als het regende. Het water kwam uit een melkbus die buiten aan de wand hing. Daaruit stroomde het door de kraan, die binnen zat. Onze verlichting was een olielamp. Heel apart. Ik herinner mij nog dat opa en oma eens langs kwamen. Dat is waarschijnlijk in 1954 geweest. Ze hadden bij Stuttgart, waar ze op vakantie waren bij de familie van tante Annie een klein ongeluk gehad en waren met de motorfiets onderuit gegaan. Mijn oma had een gebroken pols. Tante Annie was ver voor de oorlog uit Duitsland gekomen en trouwde later met oom Piet Smiers, de broer van opa. Een lief mens, maar ze mocht niet veel van oom Piet. Elk jaar kwam ze op mijn verjaardag en bracht dan een rolletje drop mee. Oom Piet vond het niet leuk dat ik op zijn verjaardag geboren was. Dan kreeg hij minder bezoek... Wat ik mij herinner is, dat hij overal het zinnetje "... en zo wat" achteraan plakte.

Mooie dingen

Vlak voordat wij naar Den Helder verhuisden besloeg mijn vermogen niet meer dan een plank in de kast bovenaan de trap. Links de tekenspullen en een paar boeken. Rechts mijn autootjes -een stuk of vijf schat ik- en de meccanodoos. En inmiddels mijn fiets natuurlijk, maar die stond in de schuur.

We hadden ook een vliering, waar ik soms ook mocht komen. Daar stond een mooie bakelieten luidspreker uit de jaren '30 schat ik.

Ik vond mijn zachtboard plaat met schakelaartjes en lampjes ook heel mooi. Je kon er steeds weer iets anders van maken. Het mooie lampje dat mijn opa had gemaakt was op zeker moment voorzien van een beltransformator. Daar haalde ik de stroom uit, want ja, een batterij was duur. Met die transformator kon ik ook de radiobuis laten branden. Dat deed ik wel eens onder een uitklapbare ondergrond van een of ander spel. Zo zag ik de gloed nog beter. Het allermooist was toch de meccanodoos. Wat heb ik daar veel dingen mee gemaakt!

Speeltuin en evenementen

Tegenover ons huis was een speeltuin -het Blok. Iemand uit die even verderop daar tegenover in een wat groter huis woonde hield de tuin in de gaten. Schommels, draaimolen en een zandbak. Dat was het zo'n beetje. Maar we waren er vaak te vinden. Schommelen kun je haast eeuwig doen; het verveelt niet snel.

Achter de speeltuin was het schoolplein van de MULO. Ik ben daar wel eens binnen geweest. Grote schoolbanken, mooie platen aan de wand en de reuk van inkt en houten vloer. Het leek mij nog onbereikbaar ver...

In 1955, vermoedelijk in mei, waren daar spelletjes in verband met het feit dat we inmiddels al weer 10 jaar bevrijd waren. Zaklopen en dat soort dingen.

Iedereen kreeg na afloop een blikken bordje met een herdenkingstekst.

De speeltuin organiseerde ook wel eens een dagje uit met de bus. Op een keer kregen we een flesje "Joy". Nou dat was het! Zoiets lekkers had ik nog nooit geproefd. Het zat in een bol flesje.

In het huis tegenover de speeltuin woonde volgens mij ook opa Hakvoort. Altijd in zijn Urker kostuum en altijd snel door de straten benend. Hij heeft dat gedaan tot zijn 97^e.

Op de foto hiernaast ben ik een jaar of vijf, zes en speelde altijd buiten. Dat is ook wel te zien. Het is een bijzondere foto, want de eerste die ik zelf liet maken. Er liep een fotograaf uit Amsterdam rond die van alle kinderen een foto maakte en dan moest je je naam en adres opgeven. Dat kon toen nog zonder gevaar. Eigenlijk vind ik het mijn mooiste foto...

Sinterklaas

Ik kende Sinterklaas van zowel de kleuterschool, de lagere school als het feest op het gasbedrijf. Voor die kinderfeestjes gingen we altijd met een zwarte

bestelwagen van Krommenie naar Zaandam. Op zichzelf was een rit met een auto al iets bijzonders. Ik herinner mij nog goed dat ik op de kleuterschool 's morgens een Sinterklaas zag met paarse mantel. 's Middags, op het Sinterklaasfeest van het gasbedrijf zag ik een Sinterklaas met rode mantel, een bril op en een kromme neus. Toen begon ik toch wel echt te twijfelen. Mijn ouders grepen meteen in en kwamen met de oplossing: Er was maar één echte en de andere waren hulpsinterklazen. Maar welke was nu echt en welke niet?

Als wij rond Sinterklaas op visite waren bij de familie Keuris, Piet Keuris was een collega van mijn vader, dan werd er door de kier van de deur gestrooid. Ik zag dan een zwarte handschoen door de deuropening steken. In plaats van het gestrooide op te rapen probeerde deze jonge onderzoeker de deur verder open te krijgen, maar dat lukte nooit.

Als er bij ons thuis op de deur werd geklopt op 5 december, probeerde ik altijd snel te kijken waar die zwarte piet dan wel was. De oude buurman Hart was echter snel, dus ik zag Piet nooit.

Ik was dus al vrij snel van mijn geloof gevallen, maar dat deed niets af aan het mooie feest.

Buurman Hart was timmerman en heeft op verzoek van mijn vader eens een mooi gereedschap bakje gemaakt, waar mijn vader een hamer, zaag en nijptang had gedaan. Dat was een van de Sinterklaas cadeaus.

Kerst

Dat vierden we aanvankelijk thuis in Krommenie, maar later bij oma in Hoorn. Of we waren de kerstdagen thuis en gingen daarna naar Hoorn. Dat weet ik niet precies meer. Kerst was vroeger niet zo belangrijk en ik kan me niet herinneren dat we er op school ook iets aan deden. Het enige dat aan kerst deed denken was de banketbakker in de Noorderhoofdstraat, die altijd iets moois van chocoladeplaat in de etalage had staan. Meestal een huisje met sneeuw en lichtjes erin.

Mijn vader had ook eens een wintertafereltje gemaakt. Een grondplaat met een huisje, weiland en een hek. Van gips had hij sneeuw gemaakt, compleet met voetstappen van het hek naar het huisje, dat verlicht was. Kersttakken achter het huisje deden aan een bos denken. Heel leuk.

Wij hadden een kerstboom thuis met echte kaarsjes. Maar ook een emmer water en een spons ernaast. Dat was handig toen mijn haar eens begon te branden toen ik te dichtbij de boom kwam. Brandend haar knettert. Ik heb er niets aan overgehouden. Ik moest er aan denken toen ik de foto hierboven zag. Zo heeft het er misschien uitgezien.

Brand en zo

De linoleumfabriek in Krommenie (later Forbo) stond vroeger aan de Padlaan en deels aan de kade van de Nauernasche vaart. Op een zaterdag in juni 1956 -we moesten op die morgen nog naar school- was er een brand in de fabriek. Ik meen dat het vanaf de drukkerij van Knijnenburg was, dat wij de brand zagen door de ramen van de fabriek. Op zeker moment liep er een brandweerman voor dat raam langs. Ik herinner me daarna de stank van verbrande lijnolie en kurk. Op de kade langs de Nauernasche vaart lagen hopen met verbrande stukken linoleum.

Linoleum was toch wel iets dat wij thuis vaak roken bij westenwind. Bij een andere windrichting roken we weer cacao.

Ik ben op een avond met mijn vader ook nog naar een brand in een grijs houten huis aan de Padlaan geweest. Misschien wat het een doktershuis. In mijn herinnering was het groot. En het maakte veel indruk.

Wat ook indruk maakte was de melkwagen die in de Vlusch was gereden. Wij konden dat vanuit ons slaapkamerraam zien. Iets anders dat ik mij nog herinner was de inval meester op school A in de derde klas. Hij kwam op een rode motorfiets naar school. Op een dag was hij geslipt en moest hij ook weer worden vervangen. Vlakbij school is toen ook nog een bekende Krommenieër door een vrachtwagen aangereden. Hij reed altijd op een fiets. Ik herinner me wit verband en bloed, maar weet niet hoe het afgelopen is. Het zal zo'n beetje voor de deur van de televisiewinkel zijn geweest.

Op een dag lagen de straten rond ons huis vol hooi. Verderop was een hooiwagen leeggezogen door een wervelwind. Ik vermoed dat het gebeurde bij het 'verboden' weiland van de boer.

Den Helder

Met een grotere verhuishwagen dan waar we mee naar Krommenie verhuisden we in januari 1958 naar Den Helder. Pa had een nieuwe baan. Nu bij het gasbedrijf van Den Helder. Zijn werk was het keuren van gastoestellen en 's middags stond hij in de winkel onder ons huis. Dat was de Toonzaal van het gasbedrijf. Mensen moesten overstappen op geisers en gaskachels en daar kon alles gedemonstreerd worden. Wij konden achterom door de overdekte steeg aan de Prinsenstraat, maar daar was het vaak donker en ook stonden er wel eens stelletjes te vrijen. Schrok je je kapot. Als ik zelf even in de stad moest zijn, ging ik meestal door de voordeur. Dan riep ik dat ik het was. Mijn vader hoefde dan niet vanuit het kantoor naar de winkel te lopen.

Op de vloer lag linoleum en dat werd heel vaak in de was gezet. Dat rook heel sterk. Vooral in de demonstratiezaal naast de winkel. Daar kregen de gelukkigen die net een gasfornuis gekocht of "gehuurkoopt" hadden een bakdemonstratie en na afloop het boekje "Bakovengeheimen". Op zaterdag werden er in die ruimte penningen voor de muntmeters verkocht.

Boven de winkel woonden wij. (Op de foto in het midden, links, waar de twee fietsers rijden.)

Op die verdieping waren de huiskamer, een ex-huiskamer, de keuken, de grote hal en de slaapkamer van mijn ouders. Op dezelfde verdieping was ook de keuken van het andere gezin en een voormalig kantoor van de coöperatie, want vroeger scheen het een winkelgebouw geweest te zijn.

Daarboven woonde het andere gezin en hadden wij twee grote slaapkamers met ook weer een grote overloop. Daar bevond zich ook een bank waaronder de ramen zaten die het daglicht in de hal eronder liet schijnen.

Ruurd en ik hadden de grote slaapkamer achter. De vensterbank was heel laag en dat had wel iets. Vandaar uit kon je ook op het balkon kijken, wat uiteraard ook weer heel groot was. Alles in dat huis was groot.

Wij woonden dus op twee verdiepingen. In de winter deed pa de tl-buizen in de winkel eronder uit en schakelde de gloeilampen in. Dat gaf een uitstekende vloerverwarming in de woonkamer. Er zat zo'n 4000 Watt aan spots onder de vloer.

Op het huis was het platte dak. Daar vanaf had je een mooi uitzicht. De kamers waren royaal. Toen die andere familie op zeker moment verhuisd was werd het ons duidelijk dat het gedeelte nooit meer verhuurd zou worden. Toen hebben we op zolder, waar mijn vader zijn gereedschap had staan een wand geopend. We kwamen uit in een kast met twee deuren. Toen we die geopend hadden kwamen we in een kamer uit met nog twee van die grote kasten, elk met twee deuren, botergeel geschilderd. Er was een grote lichtkap, maar vanwege de kou is dat ooit afgesloten met zachtboard. Deze zolder werd mijn knutselruimte en in een grote kast van een bij anderhalve meter maakte ik later een donkere kamer.

Op die zolder heb ik heel wat radio's en televisies gerepareerd,

We woonden nu in een stad, in een van de hoofdstraten nog wel. Dat betekent dat er oude lui boven de winkels woonden of zelfs dat nog niet eens omdat men ergens anders woonde. Er waren dus weinig kinderen in de buurt in tegenstelling tot de volksbuurt in Krommenie.

Ik had wat vriendjes van school, maar al spoedig bleek dat ik ze beter niet had kunnen kiezen, want ze kwamen op een paar na, uit vreemde families.

Nu moet ik eerlijk zeggen dat ik in Krommenie ook maar weinig vriendjes had, want je zag elkaar elke dag op straat. Je moest je behelpen met wie er toevallig buiten liep. De enige vaste was Paultje Herp.

In Den Helder woonden we tegenover de "Witte" bioscoop. Op zondagmiddag, als er visite was, mocht ik dan samen met Ruurd naar een film. Roy Rodgers, Ben Turpin bijvoorbeeld. Konden mijn ouders ook weer rustig praten met de visite.

Maar goed, die vriendjes... Op zich was dat niet zo erg, want ik kwam minder op straat, omdat ik thuis genoeg leuke dingen had om te doen.

En soms had ik tijdelijk een schoolvriend, of wat er op leek. Op de MULO bijvoorbeeld in de tijd van mijn "Eitje", de Berini brommer. Ik zal toen 14 jaar geweest zijn. Die brommer kocht ik voor een tientje van Bert. Maar het duurde niet lang voordat ik in de gaten had dat hij ook niet helemaal zuiver was. Hij had contacten met de politie, en niet van zijn kant... Met andere tijdelijke MULO vriend ruilde ik wel eens postzegels. Op een dag werd hij door de politie uit de klas gehaald en ik heb hem nooit meer gezien.

Ja, Den Helder... Daar was in het begin nog wel wat te ontdekken. De Verboden Duinen met zijn ondergrondse gangen en bunkers, de nieuwbouw in Nieuw Den Helder, het rondstruinen bij de haven, het springen van steen tot steen op de grote stenen van de dijk, het fietsen naar Julianadorp dat toen eindeloos ver weg lag van Den Helder. Toen echter het weilandgebied bij Julianadorp ook volgebouwd begon te worden vond ik het niet leuk meer. Ook werd er in Den Helder veel gesloopt. Het oude station bijvoorbeeld.

Dit is een mooi moment om te stoppen, want mijn jonge jeugd met alles wat er te ontdekken viel, was een beetje voorbij.

Met dank aan het HGC, voor de foto's van Krommenie.

Hans Walrecht